

Ἡ «Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος» στὴν Κρήτη

θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς θέσεις

Περιεχόμενα

Εἰσαγωγή

Α΄

Βασικὰ θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιολογικὰ θέματα γιὰ τίς Συνόδους καὶ τοὺς διαλόγους μέ τοὺς ἑτεροδόξους

1. Ἡ θεολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων

Ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ.Χ.)

Ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ.Χ.)

Ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (431 μ.Χ.)

Ἡ Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (451 μ.Χ.)

Ἡ Ε΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (553 μ.Χ.)

Ἡ ΣΤ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (680-681 μ.Χ.)

Ἡ Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (787 μ.Χ.)

Ἡ Η΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (879-880 μ.Χ.)

Ἡ Θ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (1351 μ.Χ.)

2. Ἡ θεολογία τῆς περιχώρησης

1. Ὁ ὅρος καὶ ἡ θεολογικὴ ἔννοια τῆς περιχώρησης

2. Σημαντικὰ σημεία

3. Συμπέρασμα

3. Τό Χριστολογικὸ θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας

1. Ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ

2. Ἡ Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία θεώσεως»

3. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀλλὰ Σῶμα Χριστοῦ

4. Ἡ Σύνοδος τῶν Τριῶν Πατριαρχῶν τοῦ ἔτους 1756 καὶ ἡ σύγχρονη «βαπτισματικὴ θεολογία»

1. Ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ οἰκονομία, κατὰ τὸν Μητροπολίτη Ἐφέσου Χρυσόστομο Κωνσταντινίδη

2. Ἡ Σύνοδος τῶν Τριῶν Πατριαρχῶν τοῦ ἔτους 1756

3. Οἱ ἀπόψεις τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Δέρκων Ἀποστόλου Δανιηλίδη

4. «Ἡ βαπτισματικὴ θεολογία»

5. Ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος καὶ ἡ νέα θεολογία καὶ ἐκκλησιολογία τῆς

1. Τό περιεχόμενο τῆς διατριβῆς (π. Πέτρου Χίρς)

2. Βασικὲς θέσεις τῆς διατριβῆς

3. Ἡ νέα θεολογία καὶ ἡ νέα ἐκκλησιολογία

6. Ἡ «νέα ἐκκλησιολογία» τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου

1. Ἡ προσφορὰ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν στὴν ἔρευνα συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν καὶ θεολογικῶν θεμάτων

2. Τρία βασικὰ θέματα τῆς διατριβῆς (π. Πέτρου Χίρς)

3. Τὰ συμπεράσματα τῆς διατριβῆς

4. Συμπερασματικό μου σχόλιο

7. Ἡ θεολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ὡς βάση ὀρθοδόξου ὁμολογίας καί ὀρθοδόξου διαλόγου μέ τούς ἑτεροδόξους

1. Οἱ ἀπεικονίσεις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στούς Ἱεροῦς Ναούς
2. Σημαντικές θεολογικές θέσεις
3. Ἡ ἐπιστολή τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ πρὸς Παῦλο Ἀσάνη
4. Ἐπίκαιρες ἀναφορές στήν σύγχρονη ἐκκλησιαστική ζωή
5. Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ

8. «Διάλογος Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν»

1. Τό περιληπτικό διάγραμμα τῆς εἰσηγήσεως
2. Παρατηρήσεις σέ σημαντικά σημεῖα τῆς εἰσηγήσεως
 - α) Πολιτικές σκοπιμότητες καί ἀντιδράσεις
 - β) Ἄρση ἀναθεμάτων ἢ ἄρση ἀκοινωνησίας;
 - γ) Τά θεολογικά κείμενα τῶν συναντήσεων
 - δ) Ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στόν διάλογο
 - ε) Τό θεολογικό νόημα τῆς φράσεως «ἵνα ὧσιν ἓν»

9. Ἱστορία καί προοπτική τῶν θεολογικῶν διαλόγων μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν

1. Ἡ ἱστορία τοῦ Διαλόγου
2. Παρατηρήσεις ἐπί τοῦ διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν
3. Συμπεράσματα

10. «Ὁμολογιακή» διγλωσσία, ἀσάφεια καί σύγχυση

1. «Ἡ οἰκουμενική συνεργασία τῶν Χριστιανῶν»
2. «Ἡ μία Ἐκκλησία καί αἱ Ἐκκλησίαι»
3. Ἐκκλησιαστικές ἐφαρμογές
 - α) «Ρωμαιοκαθολικοί Χριστιανοί»
 - β) «Οἱ Ἀγγλικανοί Χριστιανοί»
 - γ) «Οἱ Κοπτοαρμένιοι καί Αἰθίοπες Χριστιανοί»
 - δ) «Οἱ Λουθηρανοί καί οἱ ἄλλοι Προτεστάνται Χριστιανοί»
4. Συμπέρασμα

Β΄

Πρίν τήν σύγκληση τῆς «Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»
(περίοδος Μάρτιος 2014-ἀρχές Ἰουνίου 2016)

1. Ἡ Σύναξη τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τό ἔτος 2014

1. Ἡ θεματολογία τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου
2. Οἱ ἀποφάσεις μέ ὁμοφωνία
3. Μία «φωνή» ψῆφος γιά κάθε Ἐκκλησία
4. Ἡ θεολογική ὁρολογία

2. Ἐγγραφέ μου στήν Σύνοδο, Πρακτικά τῆς Συνόδου καί Ἐκθέσεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας

1. Προτάσεις πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο γιά τήν διόρθωση τῶν κειμένων
2. Ἐρωτήματα πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο σχετικά μέ τήν προετοιμασία τῶν κειμένων

3. Άποσπάσματα Πρακτικῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου
4. Άποσπάσματα Πρακτικῶν τῆς Συνεδριάσεως τῆς Δ.Ι.Σ. Ἀπριλίου 2015
5. Ἐκθέσεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Εἰδική Ἐπιτροπή Ἀναθεωρήσεως τῶν Κειμένων
6. Ἀπόψεις γιά τά κείμενα πού ἐπρόκειτο νά συζητηθοῦν στήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»
 1. «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρός τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον»
 2. «Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ»
7. Παρατηρήσεις γιά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο» κατά τήν Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (8 Μαρτίου 2016)
 1. Ἡ ταυτότητα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου
 2. Θεολογικά σχόλια στά καταρτισθέντα κείμενα
8. Πρόταση πρός τήν Διαρκή Ἱερά Σύνοδο γιά τήν μνημόνευση τῶν Μεγάλων Συνόδων ἐπί Μεγάλου Φωτίου καί ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στό Μήνυμα τῆς «Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»

3. Ἡ ὄντως Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

4. Τά οὐσιαστικά προβλήματα μέ τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»

1. Σύνοδος Προκαθημένων
2. Ἡ παράκαμψη Μεγάλων Συνόδων
3. Ἑλλιπής προετοιμασία
4. Ἐκκλησιαστική διγλωσσία
5. Ὁ ὅρος ἀδελφαί Ἐκκλησίαι
6. Τό «ἔγκυρο» καί «ὑποστατό» τοῦ Βαπτίσματος
7. Ἡ κακοδοξία τῆς «ὄντολογίας τοῦ προσώπου»
8. Συμπέρασμα

5. Λίγο πρίν τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο

1. Ἡ αὐτοσυνειδησία τῆς Συνόδου
2. Ὁ δυτικός Χριστιανισμός
3. Ἐκκλησία – Ὁρθοδοξία – Εὐχαριστία
4. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
5. Συμπέρασμα

6. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας κατά τήν Συνεδρίαση τῆς 24ης καί 25ης Μαΐου 2016

7. Θεολογία καί πολιτική

1. Ἡ θεολογία τῆς Πεντηκοστῆς
2. Τά σύγχρονα θεολογικά ρεύματα
3. Ἡ εἴσδυση τῆς πολιτικῆς στίς ἐνδοορθόδοξες ἐκκλησιαστικές σχέσεις

Γ΄

Οἱ παρεμβάσεις μου στήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο» (Ἰούνιος 2016)

Οἱ παρεμβάσεις μου στήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»

1. Ὁ Κανονισμός Ὁργανώσεως καί Λειτουργίας τῆς Συνόδου
 2. Οἱ παρεμβάσεις μου στίς συζητήσεις
- Πρώτη Παρέμβαση

Δεύτερη παρέμβαση
Τρίτη παρέμβαση
Τέταρτη παρέμβαση
Πέμπτη παρέμβαση
Έκτη παρέμβαση
Έβδομη παρέμβαση
Όγδόη παρέμβαση
Ένάτη παρέμβαση
Δέκατη παρέμβαση
Ένδέκατη παρέμβαση
Δωδέκατη παρέμβαση
Η νέα πρόταση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Δ'

Μετά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»

1. Μετά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»

1. Ἡ ἀποτίμηση τοῦ ἔργου τῶν Συνόδων
 2. Παροῦσες καί ἀποῦσες Ἐκκλησίες
 3. Τά θέματα τῆς «Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»
 4. Ἡ ἱστορική ἐκκλησιαστική συνέχεια
 5. Ἐκκλησιολογικοί προβληματισμοί
 6. Οἱ παρεμβάσεις μου
2. Γιατί δέν ὑπέγραψα τό κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον»

3. Θεολογία καί Ὁμολογία

4. Ἀναφορά στόν δημόσιο διάλογο γιά τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης

5. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο» καί ἡ κατάληξή τους

1. Τά βασικά σημεῖα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱεραρχίας
2. Ἡ Ἐγκύκλιος τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῖς Συνόδου
3. Τά κείμενα στά ὁποῖα ἔγιναν ἀλλαγές
 - α) «Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ»
 - β) «Τό Αὐτόνομον καί ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ»
 - γ) «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον»
4. Ἡ Ἐγκύκλιος τῆς «Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»
5. Συμπεράσματα

6. Παρέμβαση κατά τήν ἑκτακτη Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 23-24 Νοεμβρίου 2016

7. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο» τῆς Κρήτης

1. Ἡ προετοιμασία τῆς Ἐκκλησίας μας γιά τήν Σύνοδο
 - α) Ἡ εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου

6) Οί έκθέσεις τῆς Εἰδικῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως τῶν κειμένων τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων

2. Ἡ νέα πρόταση τῆς Ἐκκλησίας μας γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί τόν λοιπό Χριστιανικό κόσμο

α) Σαθρά ἐπιχειρήματα γιά τόν ὄρο Ἐκκλησία στίς ομάδες τῶν ἑτεροδόξων

6) Ἡ ἀντορθόδοξη θεωρία τῶν «ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν»

Συμπέρασμα

8. Ἡ ἱστορία τῆς 6ης παραγράφου τοῦ κειμένου: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καί ὁ λοιπός Χριστιανικός κόσμος»

1. Τό κείμενο καί ἡ εἰσήγηση τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς

2. Ἡ συζήτηση τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν

3. Ἡ διαμόρφωση τοῦ κειμένου

4. Ἡ διαδοχική μετάβαση ἀπό τήν ὀντολογική-πραγματική ἱστορική ὕπαρξη, στήν ἱστορική ὀνομασία

5. Ρεαλισμός καί νομιναλισμός στήν Ἐκκλησιολογία

6. Γενικές παρατηρήσεις

7. Παράρτημα

Ἡ παράγραφος 6 στά διάφορα καταρτισθέντα κείμενα

α) Στό κείμενο «Ἀκρίβεια καί Οἰκονομία», ὅπως τήν παρουσίασε ὁ Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος

6) Στό κείμενο τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως 1986

γ) Στό κείμενο τῆς Σύναξης τῶν Προκαθημένων (Ἰανουάριος 2016), ὅπως εἶχε προταθῆ ἀπό τήν Ε' Προσυνοδική Πανορθόδοξη Διάσκεψη

δ) Στό τελικό κείμενο τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης (Ἰούνιος 2016)

9. Τά χαρισματικά καί τά κανονικά ὄρια τῆς Ἐκκλησίας, ἡγουν Πεντηκοστή καί θεία Εὐχαριστία

1. Τά χαρισματικά καί τά κανονικά ὄρια τῆς Ἐκκλησίας

2. Πεντηκοστή καί Ἐκκλησία, κατά τήν ἱερή ὕμνογραφία

3. Ἡ κοινωνία μεταξύ τῶν Χριστιανῶν στό Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας

4. Ἡ θεία Εὐχαριστία κατά τούς ἀποστολικούς χρόνους

α) Ἡ θεία Εὐχαριστία στήν πρώτη ἐκκλησιαστική κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων

6) Ἡ χαρισματική Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου

5. Ἡ «πᾶσα ἀλήθεια» εἶναι ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ

10. Ὁ ὄρος «Ἐκκλησίες» ὡς «τεχνικός ὄρος»

1. Τι σημαίνει «τεχνικός ὄρος»

2. Οἱ «τεχνικοί ὄροι» σέ ὁμολογιακά κείμενα

3. Τό πράγμα καί τό ὄνομα, ὡς πρός τόν ὄρο Ἐκκλησία Ἐκκλησίες

4. Ὅρισμός, ἀποφατισμός καί ἑτεροπροσδιορισμός

5. Ὁ «τεχνικός ὄρος» χρησιμοποιεῖται ὡς οὐσιαστικός ὄρος

11. Ἡ θεολογία τοῦ προσώπου στήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος» καί τίς Προσυνοδικές Διασκέψεις αὐτῆς

(Ἱστορία καί ἐρμηνεία περί τοῦ θέματος)

1. Τό κείμενο τοῦ 1986 καί τό κείμενο τοῦ 2016

2. Συζήτηση στην Ε΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξη Διάσκεψη για τό «άνθρωπινο πρόσωπο»
3. Τό πρόσωπο-άτομο
4. Οί παρατηρήσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Διασπορᾶς
5. Ἡ συζήτηση στην «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο»
6. Τό πρόσωπο στην σύγχρονη θεολογία καί τήν πατερική θεολογία
7. Συμπέρασμα

12. Ἐνημέρωση για τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

1. Ἡ προσωπική μου ἐνασχόληση μέ τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης
2. Ἀπό τήν ιδέα πραγματοποίησεως μιᾶς Μεγάλης Συνόδου μέχρι τήν γέννησή της
 - α) Ἡ ιδέα τῆς συνεργασίας μέ τόν Χριστιανικό κόσμο (1902-1961)
 - β) Ἡ σύλληψη τῆς ιδέας τῆς Συνόδου (1961-1976)
 - γ) Ἡ κυοφορία τῆς Συνόδου (1976 - Μάρτιο 2014)
 - δ) Ἡ ἀπόφαση για τήν Σύνοδο καί ἡ ἔναρξη για τόν τοκετό (Μάρτιος 2014)
 - ε) Οί πόνοι τῆς κυοφορίας (Μάρτιος 2014 - Ἰανουάριος 2016)
 - στ) Οί ἡμέρες πρό τοῦ τοκετοῦ (Ἰανουάριος 2016-Ἰούνιος 2016)
 - ζ) Οί πόνοι τοῦ τοκετοῦ (Μάιος 2016 - Ἰούνιος 2016)
 - η) Ἡ γέννηση τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου (Ἰούνιος 2016)
 - θ) Ἡ περίοδος μετά τήν γέννηση (Ἰούνιος 2016 καί ἐξῆς)
3. Οί τελικές ἐκτιμήσεις μου
4. Μετά τήν ὁμιλία μου στην Κληρικολαϊκή Σύναξη

13. Γενικές ἐκτιμήσεις

1. Σκοπός τῆς «Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»
2. Τά θετικά σημεῖα τῆς Συνόδου
3. Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία
4. Τά ἀρνητικά σημεῖα τῆς Συνόδου
5. Ἡ ἀποδοχή τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης

Ἐπίμετρον

Ἡ Ἐκκλησία, τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς «ἡ αἰώνια καλλονή»

1. Περίληψη τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου
2. Ἡ Ἱταλική μετάφραση τοῦ βιβλίου
3. Ὁ τελευταῖος λόγος μου